

no controlades pels ulemes-funcionaris de l'estat. D'aquesta manera la mesquita es converteix en àgora de dissidència política i de crítica al govern a mesura que el viu creixement demogràfic i la caiguda dels preus del petroli fan insostenible la situació econòmica i el deute exterior resulta insuficient per a mantenir els serveis públics i gratuïts (educació, sanitat, etc.). Paral·lelament, el conflicte de l'Afganistan proporciona el banc de proves a les opcions islamistes més radicals: militants pakistanesos recluten a les universitats angleses joves algerians, que després aportaran la seva experiència militar a la guerra civil d'Algèria. El règim de Kàbul, enemic de l'Islam, s'identificava amb el règim del Front d'Alliberament Nacional (FLN) i, alhora, el conflicte descobria la gran paradoxa: Occident combatia el règim de Teheran, però sostenia els seus aliats ideològics, els islamistes afganesos, que lluitaven contra l'Exèrcit Roig.

A final dels 80, la caiguda del comunisme a l'Europa de l'Est deixà el règim d'Alger sense referents ideològics i sense aliats econòmics. La reforma econòmica i la liberalització política de Benjedid ja no eren suficients per a afrontar el deteriorament social, polític i econòmic del país. Immillorable situació perquè el FIS engruixís les seves files amb el *Lumpenproletariat* dels suburbis de les ciutats, amb els rebutjats (joves amb estudis primaris, però, sense batxillerat ni feina: els *hitistes* (parats o "aguantaparets") i decebuts (licenciats en sociologia, ciències de l'educació o titulacions sense sortides professionals) del sistema, amb els científics i els comerciants, amb alguns notables de l'FLN, que intentaven d'assegurar-se el futur amb una doble aposta, amb les dones, que el FIS animava a acudir a les mesquites, i, fins i tot, amb els *xuhada* (fills dels màrtirs de la revolució) i els *mudjaidin* (antics combatents de la guerra d'alliberament), desencisats de les promeses mai complertes del govern. Al mateix temps, com descriu Leverrier, el FIS impregnavava tota la societat amb el seu missatge i procedia a islamitzar la vida quotidiana: adopció del *look* islàmic en el vestir, malgrat la manca de tradició al Magrib del *qamis* blanc, el turbant, el *hiyab* i el *xador*; segregació de la dona; moralització de l'oci (prohibició de la TV, de les antenes parabòliques, de la música rai, tan arrelada a la regió d'Oran, de la platja, del teatre i del cinema, de les cases de cultura, dels clubs nocturns i, sobretot, del ball, les begudes alcohòliques, la droga i el sexe). En positiu, el FIS encoratjava els

seus militants a resoldre les disfuncions socials, és a dir, a contribuir a la formació moral i religiosa del poble, a practicar la caritat, l'ajuda i l'assistència social (visita a malalts, atenció als necessitats), a organitzar el pelegrinatge a la Meca i l'oci als barris, etc. Al 1989 un fort terratrèmol va sacsejar la regió de Tipasa i posà a prova l'espessa xarxa social del FIS: en quaranta-vuit hores, els militants islamistes foren capaços de cobrir amb èxit molts serveis que el govern no podia afrontar.

Cap a la guerra civil. En conclusió, a final dels 80, existien a Algèria dos poders paral·lels i superposats, l'oficial i el del FIS. La situació, és clar, no podia durar indefinidament i esclatà, al 1988, en forma de vaga general, manifestacions, accions de pillatge contra els establiments públics i enfrontaments amb la policia. La

islamització des de baix, que ja havia fet acte de presència al 1984 en l'enterrament del xeikh Soltani, feia el seu primer forçament amb el govern. Chadli Benjedid hi reaccionà amb un breu estat de setge (6 a 12 d'octubre) i amb la promesa d'una reforma constitucional. El balanç de la revolta fou de cinc-cents a sis-cents morts. Poc després arribà la legalització del FIS i la victòria a les municipals del 1990. Un any més tard, el grup islamista impulsava una vaga general que obligà el govern a fer eleccions legislatives a final d'any. A la primera volta el FIS va obtenir 188 escons, el Front de Forces Socialistes 26 i el FLN 15. La nit de l'11 de gener l'exèrcit forçava la dimissió de Benjedid, iniciava la persecució dels seus militants i desfermava la terrible espiral de terrorisme-repressió que ha desembocat en una cruenta guerra civil.

Antoni Segura

Política musulmana

La unió entre estat i religió és el segell de l'evolució política als països de confessió islàmica. La democratització sembla demanar-ne el canvi.

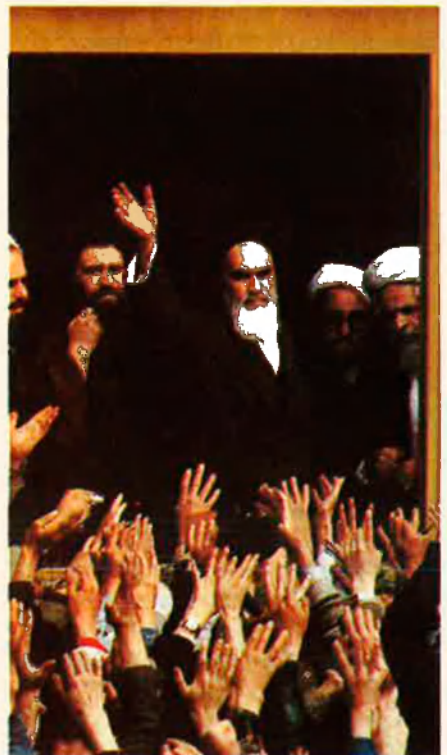

El triomf de la revolució islàmica a l'Iran, la relativa expansió de l'Islam en el món i, sobretot, els mètodes violents utilitzats per grups radicals islàmics agraden o inquieten, però no deixen indiferent ningú. L'Islam, una de les religions més nombroses, apareix com una ideologia extremista i amenaçant en un món que va perdent els seus valors. Caldria, doncs, dir alguna cosa sobre el significat de l'Islam i de l'islamisme per a esbrassar un camí ple de dificultats conceptuals, deformacions i prejudicis.

L'Islam, una de les religions més nombroses, apareix com una ideologia extremista i amenaçant en un món que va perdent els seus valors. Caldria, doncs, dir alguna cosa sobre el significat de l'Islam i de l'islamisme per a esbrassar un camí ple de dificultats conceptuals, deformacions i prejudicis.

Interpretacions. L'expressió de la fe musulmana és molt senzilla: Hi ha prou amb declarar en consciència el credo: "No hi ha més divinitat que Al·là". Això no obstant, el que la seua religió exigeix en la vida terrenal a un musulmà és més complex: orar cinc vegades cada dia, donar almoïna, practicar el dejú un més cada any, peregrinar a la Meca si els seus mitjans materials li ho permeten.

L'Islam, bàsicament, crida els fidels a

Khomeini. El règim iranià és conegut per la seua política de repressió.

fer el bé, a ser solidaris amb el proïsme. Es una religió que abraça aspectes espirituals (la fe en déu, la submissió a determinats dogmes...) i terrenals (comportament individual, familiar i social). Tots aquests aspectes estan continguts en l'Alcorà, text sagrat dels musulmans que, a pesar d'aquesta imbricació de l'àmbit espiritual i el terrenal, no diu res de l'organització política de la societat, tret que el cap de la comunitat musulmana ha de demanar assessorament a un consell format pels seus homes més sabis i honests.

En l'actualitat, l'Islam és moda per l'acció violenta de grups polítics que pretenen imposar l'ordre polític i social basat exclusivament en el text alcorànic. Els islamistes radicals es caracteritzen per una oposició fèrria al món occidental "liberal" i als valors democràtics, culpables, segons ells, d'haver generat la degradació moral i material en el si de les seues pròpies societats i la misèria en les societats dels països del sud. Com que aquests valors són l'encarnació del mal absolut, invoquen per a la seua salvació una tornada a les fonts de l'Islam i a l'organització imperant sota Omar Bnu-el-Jattab (581-644 dC), que va ser precisament el primer cap musulmà a utilitzar el títol d'"emir dels creients", especificant clarament la unió de religió i estat.

Islamistes, però, no són solament els radicals. També n'hi ha de liberals. Sense haver de buscar molt lluny, en la mateixa Algèria existeixen uns quants partits polítics islamistes que defensen la idea d'una societat musulmana democràtica, respectuosa amb les llibertats individuals i les diferents creences. També s'hi troben partits d'aquesta mena a Egipte, Tunísia, Jordània, etc.

Superar una etapa. Però cal assenyalar que una característica fonamental en les societats musulmanes és que el poder polític sempre s'ha apoderat dels dos aspectes: l'espiritual i el terrenal. La utilització de la religió com a arma política (cosa que, d'altra banda, ha ocorregut fins no fa gaire temps en el món occidental cristià) ha estat una constant fins avui dia. És el cas de les monarquies i de les repúbliques àrabs (el Marroc, Aràbia Saudita,

Atemptat a Egipte. La violència malmet l'islamisme.

l'Algèria del Front d'Alliberament Nacional, Síria, etc.), així com dels països asiàtics no àrabs amb majories musulmanes (Turquia, Iran, Afganistan...). Per tant, el que pretenen els islamistes radicals no és imposar un ordre musulmà per la violència, sinó un ordre basat en la puresa de l'Islam. Segons la seua interpretació política particular.

Dins d'aquest mosaic de països també se'n poden detectar de liberals i de radicals. El règim iranià s'ha fet merescudament cèlebre per la seua repressió contra les llibertats individuals i col·lectives.

Però no menys radical és el règim d'Aràbia Saudita, que aplica sense contemplacions la seua pròpia interpretació de la *xària* o llei islàmica, tallant les mans als lladres i els caps als assassins. Però al Marroc també apliquen la *xària*, i no tallen mans ni caps a les persones: les jutgen en un tribunal en què hi ha una acusació, una defensa i uns jutges que dicten sentències. A Tunísia està legalment prohibida la poligàmia, en aplicació d'una altra interpretació de l'Islam i de la llei islàmica.

Així doncs, no es pot pretendre ni que l'Islam siga una religió inherentment repressiva, ni que siga contrària als valors democràtics, ni que que siga un bloc monolític impermeable. Encara menys es pot afirmar que "Islam és igual a fanatisme".

El que sí que sembla important de recalcar, això no obstant, és que les societats musulmanes es troben encara en una fase històrica relativament molt endarrerida. La modernització, entesa com a evolució de les idees, encara té un camí difícil a recórrer per a consolidar-se en aquestes societats.

Les societats musulmanes han de superar una etapa històrica: és pas de la unió religió-estat a la seua separació. És la condició per a una democratització en profunditat, en què el ciutadà sàpiga apreciar què és de l'àmbit individual i què és de l'àmbit públic.

Dris Buisef

No entendre ni voler entendre

Des del 1989 l'atenció de les institucions polítiques i econòmiques europees s'ha girat cap a l'Est en detriment de la Mediterrània i el món musulmà.

El conflicte a l'ex-Iugoslàvia, la guerra civil a Algèria, les dificultats del procés a Palestina, els conflictes interns i la inestabilitat a Egipte, Xipre i Turquia..., tot ens mostra una mateixa imatge: manca d'una òptica europea comuna sobre l'ascens de l'islamisme, paper subsidiari d'Europa respecte als EUA, incoherències entre la Unió Europea.

Al 1994, a Wembley, va escaure's la reunió més important de personalitats islàmiques de tot el món. Eren unes 8.000 —més que no en l'encontre del 1993, a Khartoum— vingudes dels països àrabs, de la Unió Europea, dels EUA, del Pakistan, de l'Índia, del Bangladesh, de Turquia i de Bòsnia, per proclamar la *jihad* (guerra santa) contra els propis governs, dictatorials i corruptes, i l'Occident que els dona suport. L'hospitalitat britànica contrasta amb l'amenaça de trencar les relacions